

POSTANOWIENIE

4 marca 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Paweł Grzegorzczak

na posiedzeniu niejawnym 4 marca 2026 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku R.B.

z udziałem M.B.

o podział majątku wspólnego,

na skutek skargi kasacyjnej M.B.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Kielcach

z 22 stycznia 2025 r., II Ca 757/24,

1. odrzuca skargę kasacyjną;

**2. oddala wniosek o zasądzenie na rzecz wnioskodawcy
kosztów postępowania kasacyjnego.**

(K.G.)

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 22 stycznia 2025 r. Sąd Okręgowy w Kielcach, na skutek apelacji uczestniczki M.B., zmienił postanowienie Sądu Rejonowego w Kielcach z dnia 27 listopada 2023 r. wydane w sprawie o podział majątku

wspólnego m.in. w punkcie VIII sentencji w ten sposób, że zasądził od uczestniczki na rzecz wnioskodawcy R.B., tytułem dopłaty, kwotę 239 782,17 zł.

Postanowienie Sądu Okręgowego zaskarżyła skargą kasacyjną uczestniczka, wskazując, że zaskarża je w części, tj. w punkcie 3, w jakim zmieniono punkt VIII postanowienia Sądu Rejonowego przez zasądzenie od uczestniczki na rzecz wnioskodawcy, tytułem dopłaty, kwoty 239 782,17 zł. Wartość przedmiotu zaskarżenia w skardze wyrażono kwotą 239 783,00 zł

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 519¹ § 4 pkt 4 k.p.c. skarga kasacyjna nie przysługuje m.in. w sprawach dotyczących zniesienia współwłasności i działu spadku, jeżeli wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż 150 000 zł. Wartość ta, podobnie jak w innych tak zwanych sprawach działowych, nie odpowiada wartości całego dzielonego majątku, lecz wartości konkretnego interesu (roszczenia, żądania) lub składnika majątkowego, którego dotyczy środek zaskarżenia. Z reguły wartość ta nie może przekraczać wartości udziału przysługującego skarżącemu uczestnikowi, chyba że podważa on zasadę podziału, objęcie lub nieobjęcie orzeczeniem poszczególnych rzeczy lub praw albo rozliczenie nakładów. Wskazana w skardze kasacyjnej wartość przedmiotu zaskarżenia nie jest wiążąca dla sądu drugiej instancji ani dla Sądu Najwyższego i podlega weryfikacji na podstawie materiału sprawy, z pominięciem zasad określonych w art. 25 i 26 k.p.c. (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 21 stycznia 2003 r., III CZ 153/02, OSNC 2004, nr 4, poz. 60, z dnia 20 lutego 2015 r., V CSK 239/14, z dnia 13 marca 2015 r., III CZ 13/15, z dnia 19 czerwca 2015 r., IV CZ 16/15, z dnia 6 listopada 2015 r., II CZ 76/15, z dnia 13 stycznia 2017 r., III CZ 61/16 i z dnia 26 października 2017 r., II CZ 64/17).

Jednocześnie, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, wartość przedmiotu zaskarżenia w postępowaniu kasacyjnym nie może być wyższa niż wartość przedmiotu zaskarżenia wskazana w apelacji, a dopuszczalne wyjątki od tej zasady określa art. 368 § 2 zdanie drugie i trzecie w związku z art. 398⁴ § 3 i art. 398²¹ k.p.c. Na wartość przedmiotu zaskarżenia nie ma również wpływu wzrost lub utrata

wartości składników majątkowych stanowiących przedmiot sporu (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 października 2024 r., I CSK 2922/23 i powołane tam szerokie orzecznictwo).

W okolicznościach sprawy uczestniczka wyjaśniła, że podwyższenie wartości przedmiotu zaskarżenia w postępowaniu kasacyjnym wobec wskazanej w apelacji uczestniczki kwoty 142 831,00 zł miało uzasadnienie w tym, że Sąd Okręgowy, uznawszy błędnie za nieskuteczne cofnięcie apelacji uczestniczki co do punktu VIII postanowienia Sądu Rejonowego, zmienił postanowienie Sądu Rejonowego w tym punkcie, zasądzając od uczestniczki na rzecz wnioskodawcy kwotę 239 782, 17 zł. Należało jednak zwrócić uwagę, że zarzuty skargi kasacyjnej dotyczyły wyłącznie naruszenia art. 391 § 2 k.p.c., mającego polegać na błędnym uznaniu za nieskuteczne cofnięcia apelacji uczestniczki co do punktu VIII postanowienia Sądu Rejonowego, co – zgodnie ze stanowiskiem uczestniczki – umożliwiło Sądowi Okręgowemu podwyższenie kwoty zasądzonej na rzecz wnioskodawcy tytułem dopłaty z zasądzonej przez Sąd Rejonowy kwoty 119 473,44 zł do kwoty 239 782, 17 zł, a zatem o kwotę 120 308,73 zł. W skardze kasacyjnej nie powołano natomiast żadnych zarzutów dotyczących kwoty 119 473, 44 zł zasądzonej od uczestniczki na rzecz wnioskodawcy przez Sąd Rejonowy. Odmienne stanowisko byłoby zresztą niekonsekwentne zważywszy, że uczestniczka uważała, iż cofnięcie apelacji było skuteczne. Interes majątkowy uczestniczki w zaskarżeniu postanowienia Sądu Okręgowego, we wskazanym wyżej zakresie, mógł tym samym wyrażać się kwotą nie wyższą od 120 308, 73 zł, o którą to sumę podwyższono w postępowaniu apelacyjnym zasądzoną od niej dopłatę.

W tym stanie rzeczy oznaczenie wartości przedmiotu zaskarżenia na kwotę 239 782, 17 zł należało uznać za nieprawidłowe. Uczestniczka nie kwestionowała bowiem dopłaty zasądzonej od niej na rzecz uczestnika przez Sąd Rejonowy, a jedynie wywodziła, że Sąd Okręgowy nie mógł zmienić zaskarżonego postanowienia w tym zakresie, skoro cofnęła w tym punkcie apelację, a wnioskodawca nie zaskarżył skutecznie postanowienia Sądu Rejonowego.

Wychodząc z tych założeń, skargę kasacyjną należało uznać za niedopuszczalną *ratione valoris* (art. 519¹ § 2 k.p.c.), a w konsekwencji podlegającą odrzuceniu (art. 398⁶ § 3 k.p.c.).

Uzupełniając tylko należało zauważyć, że argumenty wniosku nie przekonywały, aby zaskarżone rozstrzygnięcie było błędne w sposób oczywisty i widoczny już na pierwszy rzut oka, czego wymaga przyczyna kasacyjna określona w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. W istocie problem w sprawie nie ogniskował się bowiem na tym, czy Sąd Okręgowy zasadnie uznał cofnięcie apelacji przez uczestniczkę za nieskuteczne, lecz na tym, czy Sąd ten mógł zmienić postanowienie Sądu Rejonowego podwyższając dopłatę zasądzoną od uczestniczki na rzecz wnioskodawcy w następstwie ustalenia wyższej wartości dzielonego majątku, mimo że wnioskodawca nie wniósł skutecznie apelacji.

W tej materii, mając na względzie, że w skardze nie zarzucono naruszenia art. 384 w związku z art. 13 § 2 k.p.c., a tym samym kontrola zaskarżonego postanowienia w rozważanym aspekcie nie była możliwa (art. 398¹³ § 1 k.p.c.), należało ograniczyć się do przypomnienia, iż ocena zakazu *reformationis in peius* w postępowaniu nieprocesowym nie może mieć zgeneralizowanego charakteru (por. np. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 17 listopada 2009 r., III CZP 83/09, OSNC 2010, nr 5, poz. 69, w której zwrócono uwagę, że z racji wzajemnego uwarunkowania rozstrzygnięć zapadających w postępowaniu działowym, apelacja w sprawach działowych – niezależnie od tego, czy została skierowana przeciwko całemu orzeczeniu co do istoty sprawy, czy tylko przeciwko jego części – jest, pomijając nieliczne wyjątki, apelacją dotyczącą całego orzeczenia).

Z tych względów, na podstawie art. 398⁶ § 3 w związku z art. 13 § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

O kosztach postępowania Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 520 § 1 k.p.c., nie znalazłszy podstaw do odstąpienia od zasady wynikającej z tego przepisu.

Paweł Grzegorzczak

(K.G.)

[SOP]